

รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
The Model of School Innovative Management under Secondary
Educational Service Area Office Loei, Nong Bua Lam Phu

ธนวรรณ เพ็ญเขียว
Thanavan Peapukhiaw

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น
Sripatum University Khonkaen

Correspondence Author E-mail: thanavan.1994@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษารูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา 3) ประเมินผลของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 86 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีผลงานด้านการจัดการนวัตกรรม ระหว่างปี พ.ศ.2565 – พ.ศ. 2566 จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม ลำดับที่ 2 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ลำดับที่ 3 ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม ลำดับที่ 4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และลำดับที่ 5 ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม

2. รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ และ 4) แนวทางการประเมิน

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: 1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา; 2. นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา; 3. การจัดการนวัตกรรม

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) study the generalities, current conditions and needs in the school innovative management 2) study the model of school innovative management 3) Evaluate to affirm professional the model of school innovative management under the secondary educational service area office Loei, Nong Bua Lam Phu. The sample group consisted of 86 school directors. The informants were 3 school directors who have school innovative management results between 2022 - 2023 on a continuous basis. It is almost 6 people, and 7 experts selected. The research tools are current condition questionnaire, desirable condition, interview form, group conversation record and the appropriateness and feasibility assessment form of the approach research report preparation statistics consist of requests upon receipt of standardized sections.

The research found that:

1. From the study of current conditions, problems, needs in the school innovative management under the secondary educational service area office Loei - Nong Bua Lam Phu. It was found that school innovative management under the office of the secondary education area Nong Bua Lam Phu, with the total in the medium level and the need from descending as follows: the 1st reflecting on the results of using innovation, the 2nd analyzing innovation needs, the 3rd innovative design, the 4th improvement and development, and the 5th innovative management planning.

2. The model of school innovative management under the secondary educational service area office Loei - Nong Bua Lam Phu. It was found that it consists of 1) Principles 2) Objective 3) Procedures and 4) Assessment guidelines.

3. The possibility results of the model of school innovative management, evaluated by 15 school directors, are at the most appropriate level and the possibility is at the highest level.

Keywords: 1. Model of Institution; 2. Innovative of Institution Administration; 3. Management of Innovative

บทนำ

นวัตกรรมการบริหารเป็นสิ่งที่จำเป็นของการบริหารองค์กรทั้งในยุคปัจจุบันและในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ภาครัฐก็จำเป็นที่จะต้องมีนวัตกรรมไว้รองรับการเปลี่ยนแปลง (นที จิตสว่าง, 2555) การที่ประเทศต่างๆ จะสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ จะต้องอาศัยความมีประสิทธิภาพขององค์กรภาครัฐช่วยในการขับเคลื่อนนโยบาย ประเทศที่สามารถผลักดันตนเองจากประเทศที่กำลังพัฒนาขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำของโลกได้อย่างเกาหลีใต้ สิงคโปร์ หรือไต้หวัน ล้วนมีระบบราชการและกลไกภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ และมีการนำนวัตกรรมมาใช้อย่างต่อเนื่อง บันลือ พฤกษะวัน (2548) ปัจจัยสำคัญในการดำเนินการสร้างสรรค์ให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรก็คือ นวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้ได้รูปแบบในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร เพื่อเตรียมความพร้อมให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและในการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้กับองค์กรการศึกษาให้ได้รับผลสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ

ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ก้าวทันความทันสมัยของเทคโนโลยี การปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสโลกและทิศทางการดำเนินงานขององค์กรให้เติบโตได้อย่างเหมาะสมเพื่อรองรับยุคดิจิทัล ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร วัฒนธรรมองค์กร สภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในองค์กร ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กรดังนั้นโรงเรียนจะต้องมีการบริหารและพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมขึ้นทั่วทั้งองค์กร จึงจะทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จและพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีนวัตกรรมด้านการจัดการศึกษาที่หลากหลายในแต่ละโรงเรียน โดยในปีงบประมาณ 2565 ที่ผ่านมา กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้มีการจัดกิจกรรมเวทีมหกรรมวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ “วิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” One Teacher One Innovation Excellent Fair 2022 ออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน ZOOM Meeting ซึ่งมีคณะผู้บริหารและคณะครูผู้สอนเข้าร่วมกิจกรรมนำเสนอ นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) แต่มีผู้บริหารสถานศึกษาเพียง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.62 ของผู้บริหารสถานศึกษา จากทั้งหมดจำนวน 116 คน เท่านั้น ที่ได้พัฒนาและสามารถจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างหลากหลายทั้งในและภายนอกสถานศึกษาและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพแก่ครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดความคุ้มค่าในการนำนวัตกรรมที่มีอยู่หรือพัฒนาขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างเต็มตามศักยภาพจนเป็นที่ยอมรับแก่ผู้เกี่ยวข้องได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษายังมีปัญหาด้านการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคในการสร้างนวัตกรรม อีกส่วนหนึ่งเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมดีพอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จึงได้กำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงาน กลยุทธ์ที่ 5 การส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดทำวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ซึ่งจะทำให้เกิดรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการให้กับองค์กรการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
- 3) เพื่อประเมินผลของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอขอบเขตเนื้อหา แหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบวิธีดำเนินการและองค์ประกอบของรูปแบบ การจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยการสังเคราะห์เอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบวิธีดำเนินการของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบด้วย (1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม (2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม (3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม (4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม (5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) วิธีดำเนินการ (4) แนวทางการประเมิน

2) แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา

3) ตัวแปรที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบรูปแบบและขอบเขตเนื้อหาการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ 1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม 2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม 3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม และ 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1) ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตามองค์ประกอบวิธีดำเนินการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม 2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม 3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม และ 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม

2) แหล่งข้อมูล (1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 จาก 52 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 52 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 64 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 116 คน (2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 จาก 52 โรงเรียน จำนวน 86 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 37 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 49 คน กำหนดขนาดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) บุญชม ศรีสะอาด (2560)

3) ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย

หนองบัวลำภู ตามองค์ประกอบวิธีดำเนินการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม 2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม 3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม และ 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม

1.3 ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice)

1) ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาแนวดำเนินการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ 1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม 2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม 3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม และ 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน

2) แหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาจากสถานศึกษาที่มีผลงานด้านการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาและมีผลงานดีเด่นเป็นเลิศระหว่างปี พ.ศ.2565 – พ.ศ. 2566 อย่างต่อเนื่อง จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 3 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3) ตัวแปรที่ศึกษา ดำเนินการศึกษาแนวดำเนินการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตามองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม 2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม 3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม 4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม และ 5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน

2. ระยะที่ 2 การสร้าง และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 การยกร่างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1) ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู และผลการศึกษาแนวดำเนินการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) โดยดำเนินการผสมข้อมูล (Merge Data) แล้วยกร่าง ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วยแนวดำเนินการ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการ (1) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม (2) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม (4) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม และ (5) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม องค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน

2) นำรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำร่างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมต่อไป

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบยืนยัน ร่างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1) แหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาและมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ดำเนินการตรวจสอบยืนยันรูปแบบ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.3 ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1) แหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการประเมินความเหมาะสม (Propriety) ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการ บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2) ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการ บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3. ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการ บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู การประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดำเนินการดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 15 คน ได้มา ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การบริหารโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 10 ปี

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของ รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการ บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการจัดการ นวัตกรรม ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ด้านการคิด ออกแบบสร้างนวัตกรรม ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า มี สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม ด้านการปรับปรุงและพัฒนา ด้านการ คิดออกแบบสร้างนวัตกรรม ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม

1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยรวมเท่ากับ 0.371 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม ลำดับที่ 2 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ลำดับที่ 3 ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม ลำดับที่ 4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และลำดับที่ 5 ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม การวางแผนการจัดการนวัตกรรม การคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม การสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาการจัดการนวัตกรรม

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการประเมินความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินความเป็นประโยชน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผลการวิจัยสรุปว่า

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา วางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นการวางทิศทางของการดำเนินงาน โดยนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยต้องมีการกำหนดการใช้นวัตกรรมที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการตั้งแต่เริ่มไปจนถึงสุดสิ้นสุด ทั้งยังมีการออกแบบนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และกำหนดกลไกการขับเคลื่อนการใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สหธร เพชรวิโรจน์ชัย (2564) ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยต้องมีการกำหนดให้ครอบคลุมทั้งกระบวนการตั้งแต่เริ่มไปจนถึงสุดสิ้นสุด การทราบถึงปัญหาที่จะต้องแก้ไข ใครเป็นผู้รับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง กระบวนการค้นหาข้อมูลคืออะไร กระบวนการแก้ไขคืออะไร โดยเฉพาะระบุตัวชี้วัดที่ชัดเจน และนำมาจัดทำแผนการดำเนินงาน (Action Plan) ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการนวัตกรรม ของการบริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับการ

ใช้นวัตกรรม ในการบริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา ทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวมทั้งมีการสำรวจ เก็บข้อมูลการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่รวบรวมได้ จากการศึกษาบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนะ บัวสนธิ์ (2556) ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม เป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในเรื่องหรือภารกิจที่จะแก้ไข หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นโดยสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสำรวจและสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ โดยอาศัยการเก็บข้อมูลเชิงสะท้อนผล คือ การสะท้อนปัญหาและความต้องการจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา โดยผู้บริหารนำข้อมูลทั้งสองด้าน เปรียบเทียบและเชิงปริมาณมารวบรวม วิเคราะห์สรุปผลเพื่อให้ได้ภาพของปัจจุบันปัญหาที่แท้จริง และความต้องการในการพัฒนาแก้ไขงานนั้นๆ

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมเท่ากับ 0.371 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม ลำดับที่ 2 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ลำดับที่ 3 ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม ลำดับที่ 4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และลำดับที่ 5 ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าความต้องการจำเป็นในการที่จะดำเนินการในระดับแรกๆ ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา คือ ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ค่อยมีการประเมินการเปลี่ยนแปลงทั้งก่อน ระหว่างและหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งเป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินเพื่อสะท้อนผลปฏิบัติงานของบุคคล โดยการประเมินพฤติกรรมด้านกระบวนการทำงาน ระบบงาน เครื่องมือเครื่องใช้ บทบาทหน้าที่ และทัศนคติของบุคลากร รองลงมาเป็นด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และส่วนด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูมีการกำหนดเป้าหมายเพื่อผลักดันไปสู่การปฏิบัติการใช้นวัตกรรม แต่อาจยังไม่ทราบถึงปัญหาที่จะต้องแก้ไข ก่อนที่จะนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน

1) ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม จากผลการวิจัยพบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรมอยู่ในลำดับสูงสุด ดังนั้นการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรมจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารควรมีการสะท้อนผลผ่านวิธีการที่หลากหลาย การทบทวนการใช้นวัตกรรม หลังปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งมีการวัดความก้าวหน้าในการดำเนินการตามแผนที่กำหนดและผลการดำเนินการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ สุภิญญา แซ่มซ้อย (2563) กล่าวว่า การสะท้อนผลสามารถทำได้โดยผ่านวิธีการสังเกตวิธีการสัมภาษณ์ วิธีการสอบถาม หรือการทบทวนหลังปฏิบัติ การวัดผลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการดำเนินการตามแผนที่กำหนดและผลการดำเนินการ ประเมินผลปฏิบัติงานของบุคคล วัดผลความสำเร็จของการจัดการเปลี่ยนแปลงทั้งก่อน ระหว่างและหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประไพ กิตติบุญถวัลย์ และคณะ (2561) ได้ศึกษาการสะท้อนคิด: จากประสบการณ์ที่ล้ำค่าสู่การเปลี่ยนแปลง การสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม เป็นการนำประสบการณ์จากการปฏิบัติงานมาทบทวนพินิจไตร่ตรองด้วยใจที่เป็นกลางโดยเน้นการสนทนาเชิงวิพากษ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกลุ่ม ทำให้ได้มุมมองที่หลากหลายเกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น ได้เห็นนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ในการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

2) ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ค่อยเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง ก่อนนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งนอกจากจะต้องทำความเข้าใจปัญหาก่อนนำนวัตกรรมมาใช้แล้ว อาจต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่รวบรวมได้จากการศึกษาบริบทของสถานศึกษาอีกด้วย Ericksen (2010) กล่าวว่า การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม เป็นการศึกษาความต้องการพัฒนาด้านนวัตกรรมทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคนิค อุปกรณ์ ทักษะความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการบริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหรือการกระทำใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้นและมีความทันสมัยมากขึ้น พร้อมปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพล สมบูรณ์สิน (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในกระบวนการจัดการนวัตกรรม องค์ประกอบแรกคือ การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งต้องมีการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ รวมทั้งควรมีการสำรวจสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน และความพร้อมด้านทรัพยากร

3) ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่มีการปฏิบัติตามแผนการจัดการนวัตกรรมที่ผ่านการคัดกรองและเป็นแผนใหม่ล่าสุด หรือยังไม่มีการประยุกต์ใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการอย่างสร้างสรรค์ ดังที่ Richard et al. (2009) กล่าวว่า การคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม เป็นการบันทึกแนวคิดในลักษณะที่สามารถ แบ่งปันกับเครือข่ายการทำงานหลักได้อย่างง่ายดาย รวมทั้งการนำแนวคิดที่กำหนด มาดำเนินการผ่านกระบวนการที่เหมาะสมกับบริบท รวมทั้งมีการทดลองดำเนินการเพื่อปรับปรุงสู่นวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสร ใจชื่อ (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยผู้นำคือบุคคลที่กำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์ด้านนวัตกรรมขององค์กรที่ชัดเจนและมีความมุ่งมั่นต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยการให้ความสำคัญและสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในองค์กร การสร้างแรงจูงใจ การสนับสนุน และมีบทบาทในการเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสามารถในการสื่อสารการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรม

4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านการปรับปรุงและพัฒนา สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ค่อยมีการเสริมสร้างบ่มเพาะ บุคลากรให้มีการเข้าใจการคิดเชิงนวัตกรรม เห็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ แนวคิดในการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา และอาจยังไม่ค่อยมีการนำนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา มาพัฒนากระบวนการทำงาน ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังที่ จิตมา วรรณศรี (2563) กล่าวว่า การปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม มีหลายกรณี คือ ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้วดูว่าสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้น มีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันที ให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันที ให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหวังโดยปัจจัยภายนอกอื่นๆหรือไม่ ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนดูว่า ได้มีการปฏิบัติตามแผนมาตรฐานการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้า

ใช้ แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล ในด้านที่ 4 คือ การใช้นวัตกรรมด้านการปรับปรุงพัฒนาและประเมินผล ซึ่งผู้บริหารและครูควรมีการประเมินผลหรือจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องหรือมีการประเมินกรณีที่มีความจำเป็น

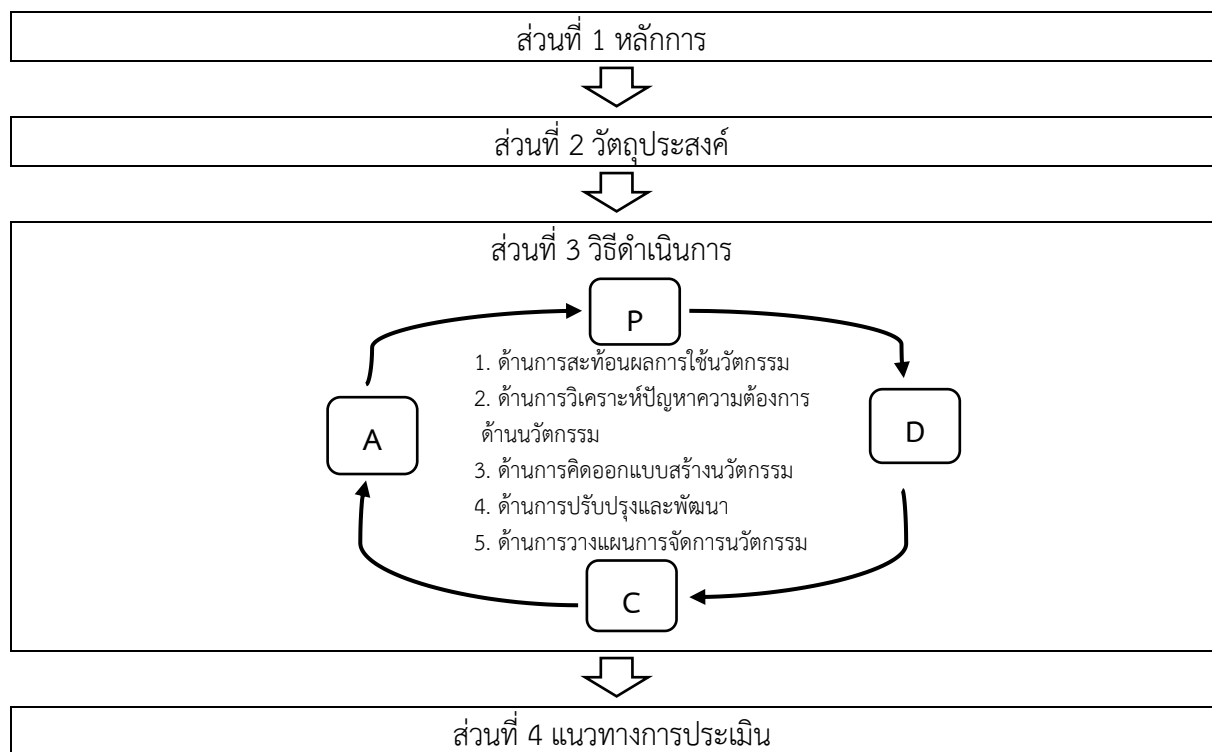
5) ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดวิธีการ การวางแผนทรัพยากร และผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน ควรมีการวางแผนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นการวางทิศทางของการดำเนินงาน โดยนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ดังที่ Goffin and Mitchell (2016) กล่าวว่า การวางแผนการจัดการนวัตกรรม เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดการจัดการด้านนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ เช่น การพิจารณาบริบท การพิจารณาปัจจัยขับเคลื่อนนวัตกรรม การกำหนดกระบวนการด้านการจัดการนวัตกรรม การจัดลำดับความสำคัญ และวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alharbi (2021) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง องค์ประกอบความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรมต้องรู้วิธีการ กฎกระบวนการ หลักการและเทคโนโลยีภายในองค์กร และผู้นำเชิงนวัตกรรมจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง ยอมรับค่านิยมที่หลากหลาย มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับบุคลากรในองค์กรและสภาพแวดล้อมการสื่อสารแบบเปิด

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดจากหนังสือตำราของนักวิชาการและสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ จากหนังสือตำราของนักวิชาการและหน่วยงาน และจากการตรวจสอบ ยืนยัน ร่างรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้องค์ประกอบ 4 ส่วน ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 วิธีดำเนินการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม การวางแผนการจัดการนวัตกรรม การคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม การสะท้อนผลปรับปรุงและพัฒนาการจัดการนวัตกรรม และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการประเมิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ พลทาแก้ว (2563) ได้ศึกษารูปแบบการติดตามนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดมเพื่อป้องกันปัญหาการออกกลางคัน โดยนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการติดตามนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดมเพื่อป้องกันปัญหาการออกกลางคัน โดยนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบของระบบสารสนเทศ การดำเนินงานของรูปแบบ การประเมินผล และผู้วิจัยได้นำวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการดำเนินการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักการทฤษฎีของวงจรคุณภาพเดิม PDCA ดังที่ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561) ได้นำเสนอไว้ การใช้วงจรคุณภาพเดิมในการดำเนินการ เป็นวงจรในการบริหารและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ โดยวงจรคุณภาพ นั้นเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีกระบวนการผลิตและมีการบริการที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเรียกว่า วงจรคุณภาพ หรือวงจรเดิมมิ่ง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 Plan คือ การกำหนดสาเหตุของปัญหา แล้วจากนั้นทำการวางแผนเพื่อการ

เปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ขั้นที่ 2 Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็น การนำร่องในส่วนย่อย ขั้นที่ 3 Check คือ การตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำ ผิดพลาด หรือได้เรียนรู้อะไรมาบ้าง ขั้นที่ 4 Act คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงหากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ หรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ภาพรวมมี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการ นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประเมินโดย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน มีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์โดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นำมากำหนด เนื้อหาตามองค์ประกอบของรูปแบบ ผ่านการวิพากษ์ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้รูปแบบที่มีความน่าเชื่อถือ และ การกำหนดแนวทางการพัฒนาหรือแนวทางดำเนินการมีความเป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงโดย กำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ดังที่ Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดในการประเมิน รูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีวิธีการแตกต่างจากการดำเนินการเชิงวิทยาศาสตร์ หรือเชิงปริมาณ เนื่องจาก การศึกษาในบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าตัวเลข การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณา เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ หรือความ เหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตามการทบทวนวรรณกรรมที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งหน่วยงานทั้งสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลงานการวิจัยไปปรับใช้กับบริบทของสถานศึกษาได้

สรุป

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม ลำดับที่ 2 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านนวัตกรรม ลำดับที่ 3 ด้านการคิดออกแบบสร้างนวัตกรรม ลำดับที่ 4 ด้านการปรับปรุงและพัฒนา และลำดับที่ 5 ด้านการวางแผนการจัดการนวัตกรรม

2. รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ และ 4) แนวทางการประเมิน

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผลจากการศึกษารูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม ต้องการจำเป็นอยู่อันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ด้านการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาทราบถึงสาเหตุของปัญหาการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษามากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ควรมีการสะท้อนผลการใช้นวัตกรรม โดยสามารถสะท้อนผลได้ 3 ระดับคือ 1) สะท้อนผลระดับองค์กร 2) สะท้อนผลระดับบุคคล และ 3) สะท้อนผลทั้งระบบ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ นิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ รวมทั้งให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารองค์กรและการบริหารด้านการจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยการพัฒนาหรือโปรแกรมการจัดการนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

2.2 ควรนำแนวทางนี้ไปทดลองใช้ปรับปรุงและพัฒนาให้มีความเป็นไปได้มากที่สุดสำหรับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรณศรี. (2563). *นวัตกรรมสู่การพัฒนาสถานศึกษา*. รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- นวล สมบูรณ์สิน. (2564). รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร]. NU Intellectual Repository. <http://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/handle/123456789/5039>
- นัทธี จิตสว่าง. (2555, 9 สิงหาคม). การขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐ. GotoKnow. <https://www.gotoknow.org/posts/497548>
- นิสรา ใจชื่อ. (2562). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 38(4), 40-54.
- บันลือ พงษ์วัน. (2548). *การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา*. สตรีเนติศึกษา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประไพ กิตติบุญถวัลย์, จีราภรณ์ ชื่นฉ่ำ, ศุภลักษณ์ ศรีธัญญา และ Samuel Umereweneza. (2561). การสะท้อนคิด: จากประสบการณ์ที่ล้ำค่าสู่การเปลี่ยนแปลง. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 12(1), 102-110. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JHR/article/view/131788>
- พงษ์ศักดิ์ พลทาแก้ว. (2563). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม. *วารสาร e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 2(3), 52-69. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/ejes/article/view/242659>
- พงษ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม, พงษ์นิมิตร พงษ์ภิญโญ, และสมคิด สร้อยน้ำ. (2562). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารมหาจุฬานาคทรรศน์*, 6(8), 3826-3842. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/190509>
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สหพร เพชรวิโรจน์ชัย. (2564, 9 กรกฎาคม). *Workplace Happiness วิธีสร้างความสุขในการทำงานให้ยั่งยืน*. HREX.asia. <https://th.hrnote.asia/tips/workplace-happiness-210708>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ*. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2563). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(2), 193-213. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/238013
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). *การบริหารสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา*. ตักสิลาการพิมพ์.
- Alharbi, I. (2021). Innovative Leadership: A Literature Review Paper. *Open Journal of Leadership*, 10(3), 214-229. <https://doi.org/10.4236/ojl.2021.103014>
- Eisner, E. (1976). Education connoisseurship and criticism: their form and function in education evaluation. *The Journal of Aesthetic Education*, 10(3/4), 135.
- Ericksen, P. (2008). *Global environmental change and food security*. Global Change Newsletter.

- Goffin, K. & Mitchell, R. (2016). *Innovation management: effective strategy & implementation* (3rd ed.). Palgrave Macmillan
- Richard, P., Devinney, T., Yip, G., & Johnson, G. (2009). Measuring organizational performance towards methodological best practice. *Journal of Management*, 35(3), 718-804.
<http://dx.doi.org/10.1177/0149206308330560>